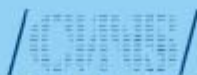

**František Svoboda
Tomáš Rosenmayer**

**ÚVOD DO EKONOMIKY
CÍRKEVNÍCH ORGANIZACÍ**

**Projekt Ekonomika církví
a náboženských společností**

**CENTRUM PRO VÝZKUM
NEZISKOVÉHO SEKTORU**

ÚVOD DO EKONOMIKY CÍRKEVNÍCH ORGANIZACÍ

Projekt Ekonomika církví a náboženských společností

Ing. František Svoboda

Ing. Tomáš Rosenmayer

Děkujeme Vzdělávací nadaci Jana Husa za podporu vydání této publikace.

©Centrum pro výzkum neziskového sektoru, Brno, říjen 2004

ISBN 80-239-3770-7

ÚVOD

Součástí našeho dlouhodobého úsilí o zmapování českého neziskového sektoru je také výzkum církví a náboženských společností, včetně jimi zakládaných církevních právnických osob. Obecně je o ekonomice tohoto segmentu neziskového sektoru známo zatím velice málo. Při počátečních úvahách o realizaci výzkumného projektu *Ekonomika církví a náboženských společností* jsme proto museli řešit nejzákladnější otázky způsobu provedení výzkumu, včetně identifikace zdrojů dat a prověření jejich dostupnosti a kvality.

Rozhodli jsme se především před samotným výzkumem celého sektoru církevních organizací čítajícího téměř 5000 právnických osob prozkoumat existující zdroje dat. Výstupem tohoto předvýzkumu měla být pracovní studie určená pro vnitřní potřeby našeho pracoviště. Získaný materiál však obsahoval tolik zajímavých údajů, že jsme se rozhodli jej vydat a nabídnout tak získané poznatky veřejnosti. Publikace *„Úvod do ekonomiky církevních organizací“* přináší dvojí druh informací: jednak popisuje a hodnotí existující zdroje dat o církevních organizacích, jednak přináší základní dostupné údaje o církvích a náboženských společnostech, o církevních právnických osobách i o církevních školách.

I když je tato publikace pouhou sondou do uvedené problematiky, doufáme, že obohatí současné vědomosti o ekonomice církevních organizací. Zároveň budeme usilovat o to, aby byla zaplněna „bílá místa“, která tato publikace zatím nepokryla.

Tomáš Rosenmayer

OBSAH

1	INFORMACE O PROJEKTU	2
2	VYMEZENÍ SLEDOVANÝCH ORGANIZACÍ	2
3	ZÁKLADNÍ INFORMAČNÍ ZDROJE	3
4	RELIGIOZITA V ČR	4
5	REGISTRACE CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ	4
6	ZVLÁŠTNÍ PRÁVA CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ	5
7	CÍRKEVNÍ PRÁVNICKÉ OSOBY	7
8	CÍRKEVNÍ ŠKOLSTVÍ	8
9	FINANCOVÁNÍ CÍRKEVNÍCH ORGANIZACÍ	8
10	LIDSKÉ ZDROJE	11
11	SHRNUTÍ	12

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Příspěvek státu na činnost CNS dle zákona 218/1949 v letech 1999–2003 v tis. Kč.....	14
Příloha 2: Příklady hospodaření církví.....	14
Příloha 3: Počet škol a školských zařízení podle zřizovatele	15
Příloha 4: Podílové veličiny ekonomiky církevních organizací registrovaných k 1.3.2001.....	16

1 INFORMACE O PROJEKTU

Výzkumný projekt *Ekonomika církví a náboženských společností* je součástí dlouhodobého výzkumného úkolu, který nese název „Projekt zmapování neziskového sektoru v ČR“ a který realizuje Centrum pro výzkum neziskového sektoru (CVNS). Jeho první částí je předvýzkum zaměřený na prozkoumání existujících zdrojů dat a shrnutí dosavadních údajů a poznatků o církevních organizacích.

Hlavní cíle výzkumného projektu

- a) Prozkoumat zdroje dat o církvích a náboženských společnostech a vyhodnotit jejich kvalitu.
- b) Provést výzkumnou sondu do ekonomiky církví a náboženských společností, včetně církevních právnických osob.
- c) Publikovat výsledky a výstupy tohoto předvýzkumu.
- d) Na základě zjištěných informací vypracovat metodiku zmapování ekonomiky církevních právnických osob.

Harmonogram

06–07/2004	Metodická příprava výzkumného projektu
08/2004	Průzkum zdrojů dat, sběr a analýza dat
09–10/2004	Vyhodnocení a publikování závěrů projektu

2 VYMEZENÍ SLEDOVANÝCH ORGANIZACÍ

Základním zákonem, upravujícím postavení církví a náboženských společností a jejich činnost, je zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech) upravený nálezem Ústavního soudu č. 4/2003 Sb., který provedl 4 úpravy (škrty) v původním znění zákona. Zákon upravuje postavení církví a náboženských společností, způsob vedení rejstříků církví a náboženských společností a církevních právnických osob a vymezuje působnost Ministerstva kultury ČR ve věcech církví a náboženských společností.

Pro potřeby zkoumání **církví a náboženských společností (CNS)** postačí definice těchto subjektů podle zmíněného zákona, kde se církví nebo náboženskou společností rozumí (§ 3 písm. a)

... dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, založené za účelem vyznávání určité náboženské víry, ať veřejně nebo soukromě, a zejména s tím spojeného shromažďování, bohoslužby, vyučování a duchovní služby.

Církevní právnické osoby (CPO) jsou naproti tomu definovány zákonem jako (§ 16 odst. 1)

... orgán registrované církve a náboženské společnosti nebo řeholní a jiné církevní instituce ...

V dalším textu se budeme zabývat pouze registrovanými nebo evidovanými organizacemi podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, pokud nebude uvedeno jinak.

3 ZÁKLADNÍ INFORMAČNÍ ZDROJE

3.1 Resortní ministerstva

Nejúplnější zdroje dat o CNS a CPO lze nalézt na webových stránkách **Ministerstva kultury ČR** (dále MK ČR – <http://www.mkcr.cz>), které je pověřeno dohledem nad CNS a CPO. Na webových stránkách ministerstva se nacházejí v podstatě jediné úplně dostupné údaje z této oblasti, které budou v následujících kapitolách analyzovány. Lze se tu dozvědět informace o legislativní činnosti, o výdajích na provoz církví ze státního rozpočtu nebo o religiozitě podle posledního sčítání lidu.

Přehledně zpracované informace o církevním školství lze získat na internetových stránkách **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** (<http://www.msmt.cz>).

3.2 Rejstříky

Jak už bylo řečeno, **rejstříky CNS a CPO vede Ministerstvo kultury**, na jehož webových stránkách je přístup k veřejnému rejstříku CNS a CPO (<http://www3.mkcr.cz/cns/>). Prováděcím předpisem pro vedení rejstříků CNS a CPO je vyhláška Ministerstva kultury č. 232/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. Tato vyhláška definuje, co by mělo být obsahem veřejné i neveřejné části obou rejstříků. Z pohledu výzkumu ekonomických výsledků CNS se jako nejdůležitější jeví požadavek na zařazení „*textů výročních zpráv a účetních závěrek podle zákona*“. Protože však vyhláška nemá v tomto bodě v zákoně oporu, v rejstříku tyto informace dostupné nejsou. Zveřejňované výroční zprávy se navíc týkají pouze výkonu zvláštních práv a tedy nepřinášejí žádné údaje o hospodaření těchto organizací. Kromě toho povinnost zveřejňovat výroční zprávu mohou CNS splnit i jejím zpřístupněním ve svém ústředí, takže ani v rejstříku CNS nejsou k dispozici výroční zprávy od všech organizací (za rok 2002 a 2003 odevzdalo k 1.7.2004 výroční zprávu jen 10 církví či náboženských společností z 25 registrovaných)¹.

Pomocí **Administrativního registru ekonomických subjektů** (ARES – http://wwwinfo.mfcr.cz/ares/ares_fr.html.cz), lze získat také další údaje z veřejných registrů, jako například z Registru ekonomických subjektů vedeného Českým statistickým úřadem, z Registru živnostenského podnikání vedeného Ministerstvem průmyslu a obchodu nebo z evidence plátců daně z přidané hodnoty.

Jedním z takových registrů je i **Centrální evidence dotací z rozpočtu** (CEDR – http://cedr.mfcr.cz/cedr3_internet/home.asp), kde lze najít informace o dotacích udělených CNS a CPO. Nevýhodou tohoto zdroje dat je fakt, že v dotčené právní formě „církevní organizace“ jsou vedeny údaje také za právní formy, které byly určeny pro církevní školská zařízení, a tak je nutné dostupné údaje složitě upravovat.

3.3 Webové stránky církví a náboženských společností

Většinu církví a náboženských společností lze dohledat **na ústředním portálu** církví (<http://www.cirkve.cz>). Samotné CNS však zveřejňují údaje o svém hospodaření jen ojediněle, obvyklou praxí u tradičních církví totiž bývá zveřejnění hospodaření v rámci základní územní jednotky (farnost, sbor, ...). Údaje jsou tedy sice teoreticky dostupné, avšak velice rozptýlené. Každá CNS klade dále odlišný důraz na informování o organizačních a finančních záležitostech, takže tento zdroj je možné využívat pouze jako doplňkový.

Naopak vyčerpávající informace o církevním školství lze nalézt na stránkách věnovaných výhradně církevnímu školství (<http://skolstvi.cirkev.cz>).

3.4 Literatura

Literatura k tématu CNS není nijak rozsáhlá a klade důraz zejména na otázky víry, byť se objevují i výjimky. U nás se téma ekonomického zabezpečení církví zkoumá více než v jiných zemích především díky dosud nedořešené otázce hospodářského osamostatnění CNS. Asi nejlepší publikací, týkající se také tohoto tématu, je kniha J. R. Tretery *Stát a církev v ČR*, kterou lze

¹ Zákonná sankce za nezveřejňování této zprávy, kterou bylo řízení o zrušení oprávnění k výkonu zvláštních práv, byla Ústavním soudem zrušena.

dobře kombinovat s knihou *Stát a církev v zemích evropské unie*, jež mapuje hospodářské a institucionální vazby státu a církví v Evropě. Podobným směrem, byť s větším historickým záběrem, se ubírá i publikace J. Rejthara *Ekonomická dimenze křesťanství a církve*. Dostupné jsou také texty ze semináře pořádaného 24. února 2004 Centrem pro ekonomiku a politiku, vydané pod názvem *Vztah církví a státu*. Zajímavá je i studie Mojžíra Kalného *Církevní majetek a restituční*, která je sice z r. 1995, nicméně přesto ji lze považovat za přínosnou.

Obecný a stručný přehled věrouky a organizační struktury církví a náboženských společností lze najít na internetu, např. na stránkách Katedry religionistiky a filosofie Fakulty humanitních studií Univerzity Pardubice.

4 RELIGIOZITA V ČR

Jak už jsme podotkli výše, v oblasti církví a náboženských společností je obecně k dispozici velmi málo údajů, které by byly shromažďovány pro všechny CNS zároveň. V podstatě jediným takovým údajem je údaj o počtu věřících hlásících se k jednotlivým církvím a náboženským společnostem, které přineslo poslední Sčítání lidí, domů a bytů z roku 2001. Díky tomu si můžeme udělat alespoň rámcovou představu o velikosti a významu tohoto segmentu neziskové sféry.

Tabulka 1: Počty věřících CNS podle sčítání lidu v roce 2001

Vyznání	Počet obyvatel	Podíl počtu věřících na počtu obyvatel	Podíl na počtu věřících hlásících se ke konkrétní CNS
Bez vyznání	6 039 991	59,00%	
Nezjištěné vyznání	901 981	8,80%	
Církev římskokatolická	2 740 780	26,80%	83,40%
Českobratrská církev evangelická	117 212	1,10%	3,60%
Církev československá husitská	99 103	1,00%	3,00%
Pravoslavná církev	22 968	0,20%	0,70%
NS svědkové Jehovovi	23 162	0,20%	0,70%
Ostatní vyznání	284 863	2,80%	7,80%
CELKEM	10 230 060	100,00%	100,00%

Zdroj: Výsledky ze sčítání lidu na [http://tisk.cirkev.cz/gfx/attachments/hq2514_Náboženství v ČR.xls](http://tisk.cirkev.cz/gfx/attachments/hq2514_Náboženství_v_ČR.xls).

5 REGISTRACE CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ

CNS se stávají právnickou osobou podle zákona 3/2002 Sb. registrací, která se provede na základě žádosti splňující podmínky zákona. V žádosti musí být podána základní charakteristika církve a náboženské společnosti, jejího učení a poslání, dále pak zápis o založení církve a náboženské společnosti na území ČR a v originále podpisy 300 zletilých občanů České republiky nebo cizinců s trvalým pobytem v České republice hlásících se k této církvi a náboženské společnosti. Zároveň musí být doložen základní dokument církve a náboženské společnosti se všemi náležitostmi podle zákona.

Valná většina CNS působících v České republice se hlásí ke křesťanství. Kromě toho však zde působí Federace židovských obcí a dvě společnosti zastupující východní náboženství (Česká hinduistická náboženská společnost, Hnutí Hare Krišna). Kromě toho existují i jiné CNS, které registraci dosud nezískaly (např. muslimové) nebo o ni ani neusilují (malé církve a sekty).

Tabulka 2: Seznam registrovaných církví a náboženských společností k 30.6. 2004

Církev / Náboženská společnost		Datum registrace
1	Apoštolská církev	1.9.1991
2	Bratrská jednota baptistů	1.9.1991
3	Církev adventistů sedmého dne	1.9.1991
4	Církev bratrská	1.9.1991
5	Církev československá husitská	1.9.1991
6	Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů v České republice	1.9.1991
7	Církev Křesťanská společenství	20.6.2002
8	Církev řeckokatolická	1.9.1991
9	Církev římskokatolická	1.9.1991
10	Česká hinduistická náboženská společnost	25.11.2002
11	Českobratrská církev evangelická	1.9.1991
12	Evangelická církev augsburského vyznání v České republice	1.9.1991
13	Evangelická církev metodistická	1.9.1991
14	Federace židovských obcí v České republice	1.9.1991
15	Jednota bratrská	1.9.1991
16	Křesťanské sbory	1.9.1991
17	Luterská evangelická církev augsburského vyznání v České republice	19.1.1995
18	Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny, Hnutí Hare Krišna	21.11.2002
19	Náboženská společnost českých unitářů	1.9.1991
20	Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	1.9.1993
21	Novoapoštolská církev v České republice	1.9.1991
22	Obec křesťanů v České republice	4.9.2002
23	Pravoslavná církev v českých zemích	1.9.1991
24	Slezská církev evangelická augsburského vyznání	1.9.1991
25	Starokatolická církev v České republice	1.9.1991

Zdroj: Rejstřík CNS (<http://www3.mkcr.cz/cns/>) dne 30.6.2004.

6 ZVLÁŠTNÍ PŘÁVA CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ

Zákon také vymezuje podmínky, za kterých může církev nebo náboženská společnost získat oprávnění k výkonu zvláštních práv souvisejících s plněním jejího poslání. Udělení těchto práv závisí jednak na tom, která práva jsou pro CNS důležitá (např. zachování zpovědního tajemství, financování státem), a dále na splnění podmínek daných zákonem. Návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv může podat registrovaná církev a náboženská společnost, která je registrována podle zákona 3/2002 nepřetržitě ke dni podání návrhu nejméně 10 let, zveřejňovala každoročně 10 let před podáním tohoto návrhu výroční zprávy o činnosti za kalendářní rok a plní řádně závazky vůči státu a třetím osobám.

Návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv musí obsahovat podpisy tolika zletilých občanů České republiky nebo cizinců s trvalým pobytem v České republice hlásících se k této církvi a náboženské společnosti, kolik činí 1 promile obyvatel České republiky podle posledního sčítání lidu, a texty výročních zpráv a účetních závěrek za dobu posledních 10 let.

V případě, že je požadováno i právo zachování mlčenlivosti, je třeba dokument potvrzující, že povinnost mlčenlivosti duchovních v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství je tradiční součástí učení církve a náboženské společnosti nejméně 50 let. CNS, které dosud nemají povolení k výkonu žádných zvláštních práv, byly zaregistrovány nedávno a podle zákona budou muset čekat na uplynutí 10 let od registrace.

Jedná se o tato práva CNS:

- A. Být financována podle zvláštního právního předpisu o finančním zabezpečení církví a náboženských společností.
- B. Konat obřady, při nichž jsou uzavírány církevní sňatky podle zvláštního právního předpisu.
- C. Pověřit osoby vykonávající duchovenskou činnost k výkonu duchovenské služby v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranné léčení a ochranná výchova.
- D. Pověřit osoby vykonávající duchovenskou činnost k výkonu duchovenské služby v ozbrojených silách České republiky.
- E. Vyučovat náboženství na státních školách podle zvláštního právního předpisu.
- F. Zachovávat povinnost mlčenlivosti duchovními v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství, je-li tato povinnost tradiční součástí učení církve a náboženské společnosti nejméně 50 let; tím není dotčena povinnost přezkázat trestný čin uložená zvláštním zákonem.
- G. Zřizovat církevní školy podle zvláštního právního předpisu.

Tabulka 3: Výkon zvláštních práv CNS k 30.6. 2004

Církev/ Náboženská společnost	A	B	C	D	E	F	G
Apoštolská církev	A	A	A	A	A	A	A
Bratrská jednota baptistů	A	A	A	A	N	A	A
Církev adventistů sedmého dne	A	A	A	A	N	A	A
Církev bratrská	A	A	A	A	N	A	A
Církev československá husitská	A	A	A	A	A	A	A
Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů v ČR	N	A	N	N	N	A	N
Církev Křesťanská společenství	N	N	N	N	N	N	N
Církev řeckokatolická	A	A	A	A	N	A	N
Církev římskokatolická	A	A	A	A	A	A	A
Česká hinduistická náboženská společnost	N	N	N	N	N	N	N
Českobratrská církev evangelická	A	A	A	A	A	A	A
Evangelická církev augsburského vyznání v ČR	A	A	A	A	N	A	N
Evangelická církev metodistická	A	A	A	A	N	A	N
Federace židovských obcí v České republice	A	A	N	N	N	N	A
Jednota bratrská	A	A	A	A	N	A	A
Křesťanské sbory	N	A	A	N	A	A	N
Luterská evangelická církev augsburského vyznání v ČR	A	A	N	N	A	A	N
Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny, Hnutí Hare Krišna	N	N	N	N	N	N	N
Náboženská společnost českých unitářů	A	A	N	N	N	A	N
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	N	A	A	N	A	N	N
Novoapoštolská církev v ČR	N	A	N	N	N	A	N
Obec křesťanů v ČR	N	N	N	N	N	N	N
Pravoslavná církev v českých zemích	A	A	A	A	N	A	N
Slezská církev evangelická augsburského vyznání	A	A	A	A	A	A	A
Starokatolická církev v ČR	A	A	A	A	N	A	N

Kurzivou jsou označeny CNS, které nedostávají příspěvek ze státního rozpočtu.

Zdroj: Rejstřík CNS (<http://www3.mkcr.cz/cns/>) dne 30.6.2004.

7 CÍRKEVNÍ PRÁVNICKÉ OSOBY

Církevní právnické osoby jsou právnickými osobami zakládanými církvemi a náboženskými společnostmi. Zákon tyto právnické osoby nijak konkrétně nedefinuje ani nezasahuje do procesu jejich vzniku, pouze stanovuje pravidla jejich registrace v rejstříku.

CPO jsou zakládány za různým účelem, pro názornost si je můžeme rozdělit do 5 kategorií:

1. Základní územní jednotky nazývané v různých CNS různým způsobem – **farnosti, obce, sbory, misijní skupiny**. Tyto církevní právnické osoby slouží především modlitebnímu či bohoslužebnému shromažďování věřících.
2. **Vyšší organizační složky** zastřešující aktivity ostatních CPO či tvořící hierarchii církve nebo náboženské společnosti. Tvoří je zejména biskupství a arcibiskupství, konference, církevní provincie, eparchie, senioráty, exarcháty, diecéze a regionální sdružení.
3. **Charity a diakonie** zabývající se službou potřebným.
4. CPO zřizované pro **potřeby řeholního života – řeholní řády**.
5. **Jiné** CPO např. vzdělávací instituty církví, misijní společnosti, kapituly, centra pro mládež či rodinu, církevní hnutí, komunity, laická sdružení a společenství, semináře a bratrstva.

Tabulka 4: Církevní právnické osoby podle zřizovatele a účelu k 30.6.2004

Církev / Náboženská společnost	Sbory, farnosti, obce	Vyšší org. složky	Charity a diakonie	Řeholní řády	Jiné CPO	CELKEM	%
Apoštolská církev	37	~	1	~	3	41	0,83
Bratrská jednota baptistů	33	~	~	~	~	33	0,67
Církev adventistů sedmého dne	143	2	~	~	~	145	2,94
Církev bratrská	57	~	11	~	~	68	1,38
Církev československá husitská	298	5	4	~	1	308	6,23
Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů v ČR	~	~	~	~	~	0	0,00
Církev Křesťanská společenství	49	~	~	~	~	49	0,99
Církev řeckokatolická	25	1	~	~	~	26	0,53
Církev římskokatolická	3 168	13	177	170	53	3 581	72,49
Česká hinduistická náboženská společnost	~	~	~	~	~	0	0,00
Českobratrská církev evangelická	263	14	32	~	~	309	6,26
Evangelická církev augsburského vyznání v ČR	3	~	~	~	~	3	0,06
Evangelická církev metodistická	15	~	6	~	~	21	0,43
Federace židovských obcí v ČR	10	~	~	~	1	11	0,22
Jednota bratrská	18	~	~	~	~	18	0,36
Křesťanské sbory	35	~	~	~	~	35	0,71
Luterská evangelická církev augsburského vyznání v ČR	1	~	~	~	~	1	0,02
Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny, Hnutí Hare Krišna	~	~	~	~	2	2	0,04
Náboženská společnost českých unitářů	3	~	~	~	~	3	0,06
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	160	~	~	~	~	160	3,24
Novoapoštolská církev v ČR	~	~	~	~	~	0	0,00
Obec křesťanů v ČR	~	~	~	~	~	0	0,00
Pravoslavná církev v českých zemích	74	2	~	5	~	81	1,64
Slezská církev evangelická augsburského vyznání	21	5	1	~	~	27	0,55
Starokatolická církev v ČR	18	~	~	~	~	18	0,36
CELKEM	4 431	42	232	175	60	4 940	100,00
%	89,70	0,85	4,70	3,54	1,21	100,00	

Zdroj: Rejstřík CPO (<http://www3.mkcr.cz/cns/>) dne 30.6.2004.

8 CÍRKEVNÍ ŠKOLSTVÍ²

Církev a náboženské společnosti se již tradičně věnují také vzdělávání. Nejvíce škol udržují instituce římskokatolické církve, pak následují školy ostatních denominací a několik škol má také Federace židovských obcí (viz příloha 4).

Na celkovém počtu škol se církevní školy podílejí v průměru necelým jedním procentem. Tento podíl je však vyšší u škol poskytujících úplné střední a vyšší odborné vzdělání. Školám a školským zařízením, jejichž zřizovatelem jsou církve a náboženské společnosti, přiděluje MŠMT ČR v celém rozsahu finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu podle zákona č. 132/2000 Sb. o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze. V roce 2003 činil tento příspěvek 618 756 tis. Kč³.

Tabulka 5: Počty církevních škol (2002)

Úroveň vzdělávání \ zřizovatel	Církev	Ostatní	%
Předškolní výchova	20	5 993	0,33
Základní vzdělávání	39	4 949	0,78
Úplné střední vzdělávání	18	333	5,13
Střední odborné vzdělávání	11	893	1,22
Úplné střední odborné vzdělávání	14	1 267	1,09
Vyšší odborné vzdělávání	12	154	7,23
CELKEM	114	13 589	0,83

Zdroj: Ročenka MŠMT pro rok 2001/2 (<http://www.uiv.cz/>).

9 FINANCOVÁNÍ CÍRKEVNÍCH ORGANIZACÍ

Hospodaření většiny církví a náboženských společností má v současné době tři hlavní zdroje příjmů: příspěvek od státu podle zákona 218/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, dotace CNS, CPO a církevním školám, a vlastní příjmy CNS, např. ze sbírek a darů či vlastní hospodářské činnosti. Některé CNS státní příspěvek odmítají či na něj nemají dosud nárok⁴.

9.1 Státní příspěvek

Stát se podílí na financování 17 CNS podle zákona č. 218/1949, o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností, jenž svého času přivedl církve pod kontrolu státu. Tímto zákonem se stát zavázal plně hradit náboženský život církví a náboženských společností. Předtím zrušil předchozí zákony a provedl konfiskaci církevního majetku. Protože dodnes nebylo nalezeno řešení, které by umožnilo hospodářské osamostatnění církví, je tento zákon, byť s mírnými úpravami, dosud v platnosti. Na definitivní vyřešení otázky církevních restitucí představitelé církví i náboženských společností dosud čekají⁵.

² Ministerstvo kultury neuznávalo právní subjektivitu církevních školských subjektů, protože podle zákona 3/2002 vznikají církevní instituce za účelem vyznávání a šíření náboženské víry, a podle školského zákona vznikají školské subjekty za účelem výchovy a vzdělávání. Až s přijetím novely školského zákona z roku 2003 se staly školy, předškolní a školská zařízení zřízené CNS, v té době již zařazené v síti škol, právníckými osobami, nově zapsané církevní školy se stávají právníčkou osobou dnem zápisu do sítě škol. Tímto způsobem v podstatě vznikly čtyři nové specifické právní formy – předškolní zařízení, základní školy, střední školy a školní zařízení zřizované CNS. Vedle toho však mohou CNS zakládat pro potřeby zřizování škol také jiné právní formy, např. Vysoká škola teologická sv. Petra a Pavla v Brně, o.p.s.

³ Viz dokument Rozpis rozpočtu PŘO a církevních škol na rok 2004 dostupný na <http://www.msmt.cz/>.

⁴ Podmínky pro získání státního příspěvku jsou stejné jako pro oprávnění k výkonu ostatních zvláštních práv.

⁵ Zatím bylo dvěma výčtovými zákony (zákon č. 298/1990 Sb., o úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství olomouckého a zákon 338/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon 298/1990) obnoveno vlastnické právo řeholních řádů a kongregací ke klášterním objektům. Hlavní zdroj udržování těchto budov – hospodářské pozemky – dosud vrácen nebyl. Vracení majetku židovských obcí řešil podobným způsobem zákon č. 212/2000 Sb., o zmírnění některých křivd způsobených holocaustem.

Než se tento problém vyřeší, bude pokračovat napojení CNS na státní rozpočet. Pro financování CNS jsou schvalovány v kapitole MK ČR finanční prostředky v těchto závazných ukazatelích :

1. platy duchovních
2. pojistné k platům duchovních
3. platy církevní administrativy
4. pojistné k platům církevní administrativy
5. ostatní věcné náklady (prostředky na provoz ústředí církví)
6. údržba církevního majetku.

Kritériem pro rozdělování těchto prostředků⁶ je od roku 2000 počet duchovních jednotlivých církví a náboženských společností.

Tabulka 6: Příspěvek státu na činnost CNS na základě zákona 218/1949 v roce 2003 v tis. Kč

Církev / Náboženská společnost	Počty duchovních	Platy duchovních	Pojistné k platům duchovních	Platy administrativy	Pojistné k platům administrativy	Ostatní věcné náklady	Údržba církevního majetku	CELKEM	%
Římskokatolická církev	2 596	418 898	146 614	23 911	8 419	28 002	17 742	643 586	69,27
Ostatní CNS:	1 232	187 102	65 487	10 089	3 531	11 698	7 558	285 465	30,73
Československá církev evangelická	262	42 213	14 775	2 023	709	2 595	1 585	63 900	6,88
Církev Čsl husitská	322	50 200	17 570	2 441	854	2 878	1 907	75 850	8,16
Slezská církev evangelická a.v.	74	12 646	4 426	631	221	795	599	19 318	2,08
Pravoslavná církev	143	17 800	6 230	1 102	386	1 340	797	27 655	2,98
Apoštolská církev	119	16 130	5 646	841	294	940	664	24 515	2,64
Církev bratrská	80	12 816	4 486	640	224	812	519	19 497	2,10
Řeckokatolická církev	41	5 392	1 887	286	100	363	332	8 360	0,90
Evangelická církev a.v.	9	1 346	471	75	26	96	0	2 014	0,22
Evangelická církev metodistická	36	5 872	2 055	269	94	343	219	8 852	0,95
Jednota bratrská	62	9 213	3 225	471	165	599	372	14 045	1,51
Luterská církev evangelická a.v.	13	2 311	809	117	41	148	0	3 426	0,37
Starokatolická církev	33	5 131	1 796	311	109	388	311	8 046	0,87
Federace židovských obcí	33	5 548	1 942	286	100	359	228	8 463	0,91
Náboženská spol. českých unitářů	3	484	169	34	12	42	25	766	0,08
Církev adventistů sedmého dne				281	98			379	0,04
Jednota baptistů				281	98			379	0,04
CELKEM	3 828	606 000	212 101	34 000	11 950	39 700	25 300	929 051	100,00
%		65,23	22,83	3,66	1,29	4,27	2,72	100,00	

Zdroj: Statistiky MK ČR (<http://www.mkcr.cz/article.php?id=737>) a vlastní výpočty.

⁶ Do roku 2000 byly finanční prostředky rozdělovány tak, aby byly pokryty platy duchovních a zbývající část se rozdělovala podle počtu věřících, zjištěných při sčítání lidu.

Stát se nepodílí na financování těchto CNS:

- Církve Ježíše Krista svatých posledních dní – zdroje neuvedeny,
- Církve Křesťanská společenství – zdrojem příjmů jsou sbírky, členské příspěvky, konferenční poplatky, dary, dědictví a výnosy účelových zařízení, příjmy z prodeje majetku, dotace a granty,
- Česká hinduistická náboženská společnost – zdroje neuvedeny,
- Křesťanské sbory – finanční účast dobrovolná,
- Hnutí Hare Krišna – prostředky pro svou činnost získává především z darů příznivců, z podomního či pouličního prodeje knih a z výnosů vlastních vegetariánských restaurací,
- Náboženská společnost svědkové Jehovovi – zdroje neuvedeny,
- Novoapoštolská církev v ČR – zdroje neuvedeny,
- Obec křesťanů v ČR – základem hospodaření jsou příspěvky jejich členů a příznivců. Další finanční prostředky může získávat z příspěvků fyzických i právnických osob, z darů a dědictví, ze sbírek a z výdělečných činností konaných ve shodě s posláním Obce křesťanů, z půjček a úvěrů, z dotací, z výtěžků movitého, nemovitého a nehmotného majetku, případně z dalších zdrojů.

9.2 Dotace

Kromě státního příspěvku mohou CNS, CPO a jimi zřizované církevní školy získávat další prostředky z ostatních kapitol státního rozpočtu. Nejvýznamnější finanční prostředky proudily v minulých letech především z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na provoz škol, dále pak z Ministerstva práce a sociálních věcí na zabezpečení sociální problematiky a z Ministerstva kultury na záchranu kulturních památek. Jak je vidět z tabulky 7, velikost prostředků z jednotlivých kapitol se postupně mění.

Tabulka 7: Dotace CNS, CPO a církevním školám ze státního rozpočtu v letech 1999–2003 v tis. Kč

Kapitola státního rozpočtu	1999	2000	2001	2002	2003
Ministerstvo kultury	264 004	160 773	137 205	104 645	54 452
Záchrana kulturního dědictví	232 106	159 709	133 998	102 743	52 001
Kulturní aktivity církví	2 380	1 064	3 071	1 872	2 436
Podpora menšin	0	0	136	30	15
Povodně	29 518	0	0	0	0
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	398 823	427 364	507 539	539 985	623 998
Dotace registrovaným školám	398 712	421 595	506 577	535 600	618 756
Protidrogová politika a kriminalita	112	5 769	962	1 331	1 369
Ostatní programy	0	0	0	3 054	3 873
Ministerstvo práce a sociálních věcí	312 699	342 120	517 582	477 030	611 841
Sociální péče	180 413	198 695	355 338	322 690	462 443
Aktivní politika zaměstnanosti	19 319	33 393	52 597	44 655	43 004
Domovy důchodců	110 000	106 000	103 000	99 500	92 500
Drogová prevence	2 966	4 033	6 648	10 186	13 893
Ministerstvo zdravotnictví	2 529	2 288	2 850	4 421	4 898
Drogová problematika	500	1 090	900	3 251	2 498
Zdravotně postižení	1 731	1 098	1 682	766	1 996
Ostatní programy	298	100	268	404	404
Ministerstvo vnitra	0	0	0	1 003	1 624
Ministerstvo životního prostředí	104	126	161	930	414
Ministerstvo zemědělství	11	29	127	63	0
Ministerstvo obrany	0	130	0	2 171	767
CELKEM	978 171	932 830	1 165 463	1 130 249	1 297 994

Zdroj: CEDR (http://cedr.mfcr.cz/cedr3_internet/home.asp) dne 15.7.2004.

9.3 Vlastní příjmy

Sbírky tvoří významnou část příjmů všech církví nejen u nás, ale všude ve světě. Jejich výnos je relativně vysoký a stálý. V katolických diecézích činil celkový výnos sbírek přibližně stejnou částku jako státní dotace na duchovenstvo⁷. V evangelických církvích bývají sbírky také významnou složkou příjmů, a to společně s ročními příspěvky a desátky (Církev československá husitská má povinný členský příspěvek ve stanovené výši, Českobratrská církev evangelická vybírá dobrovolný salární příspěvek, Církev adventistů vybírá desátek).

Dalším zdrojem příjmů jsou **dary** při příležitosti církevních úkonů (pohřby, křty, svatby), u Církve římskokatolické také mešní stipendia. Na dary poskytnuté CNS a CPO jako veřejně prospěšným společnostem lze samozřejmě uplatnit daňové úlevy již od roku 1992.

CNS a CPO samozřejmě mají ještě další zdroje příjmů. Jedná se především o **výnosy z majetku**, jako je pronájem nebo podnikání, které nebylo těmto právním formám nikdy odepřeno. O výši těchto příjmů, stejně tak jako o výši sbírek a darů, však dosud nebylo nic publikováno, ani takové údaje nelze dohledat, proto by se právě na tyto údaje měl zaměřit příští výzkum.

Na semináři o vztahu církví a státu, konaném 24. února 2004 v Praze zaznělo z úst mons. Dominika Duky, biskupa královéhradeckého, že „...v současné době lze hovořit o samofinancování (katolické) církve z přibližně 52–55%“. Od této střední hodnoty, kterou určuje Církev římskokatolická, se ostatní církve pravděpodobně odchyľují oběma směry.

10 LIDSKÉ ZDROJE

Zaměstnance CNS lze rozdělit do dvou kategorií: **duchovní a ostatní zaměstnanci**. Počty duchovních jsou známy u CNS placených ze státního rozpočtu. U CNS neplacených ze státního rozpočtu nejsou tato data zveřejněna a mohou být získána pouze samostatným průzkumem. V přehledu nejsou započítáni další zaměstnanci vykonávající profese mimo výkon náboženství, tedy církevních škol či charit a diakonií.

Tabulka 8: Počty duchovních v roce 2003

Církev / Náboženská společnost	Počty duchovních	Počty zaměstnanců administrativy*	Počet věřících připadajících na 1 duchovního
Římskokatolická církev	2 596	148	1 056
Českobratrská církev evangelická	262	13	447
Církev československá husitská	322	16	308
Slezská církev evangelická a.v.	74	4	189
Pravoslavná církev	143	9	161
Apoštolská církev	119	6	38
Církev bratrská	80	4	124
Řeckokatolická církev	41	2	187
Evangelická církev a.v.	9	1	1 654
Evangelická církev metodistická	36	2	75
Jednota bratrská	62	3	55
Luterská církev a.v.	13	1	416
Starokatolická církev	33	2	49
Federace židovských obcí	33	2	46
NS českých unitářů	3	1	101
Církev adventistů sedmého dne		2	
Jednota baptistů		2	
CELKEM	3 828	218	

* Jedná se o přepočtený odhad zaměstnanců administrativy placených ze státního rozpočtu.

Zdroj: Statistika MK ČR (<http://www.mkcr.cz/article.php?id=737>) a vlastní výpočty.

⁷ Srov. Tretera, J. R. Stát a církve v ČR, str.127. Platí pro léta 1999–2001.

Počet **dobrovolníků** není znám, k tomu je nutné vůbec určit, koho lze za dobrovolníka u církevních organizací považovat. Není nikterak nadsazené říci, že větší část aktivit církví a náboženských společností probíhá na dobrovolné bázi a není nijak placena. Je otázkou, zda lze hovořit o dobrovolnících v souvislosti s výkonem bohoslužeb a modliteb, tedy zda za dobrovolníky považovat např. ministranty, lektory, kantory či členy sborů, když účast na těchto setkáních souvisí se smyslem shromažďování věřících.

Za dobrovolnictví by se naopak dala označit služba v ostatních aktivitách církví a náboženských společností, které nesouvisí těsně s hlavním posláním církve. Vymezení těchto činností však lze považovat za problematické a pravděpodobně bude obtížné zjistit počty osob, které se jim věnují, především u větších církví.

11 SHRnutí

Existující zdroje dat obsahují množství údajů o církvích a náboženských společnostech a s výjimkou CEDRu jsou všechny i snadno zpracovatelné.

Díky rejstříkům CNS a CPO jsou k dispozici kvalitní a úplné údaje o rozsahu a struktuře tohoto segmentu neziskové sféry. Dostatek informací je o státním příspěvku a o dotacích ze státního rozpočtu na činnost CNS a jimi zřizovaných právnických osob, a také o dotacích poskytnutých církevním školám. Údaje o dalších zdrojích příjmů, o hospodaření a o majetkové struktuře CNS však nejsou (až na ojedinělé výjimky) nikde veřejně přístupné a lze tedy o nich říci jen velmi málo. Budoucí výzkum by se tedy měl zaměřit právě na získání údajů o vlastních příjmech, hospodaření a majetku CNS a CPO.

Stejně tak známe jenom počty zaměstnanců (duchovních a zaměstnanců administrativy) placených ze státního rozpočtu. O těch ostatních nic nevíme a bylo by opět nutné provést samostatné zjišťování u samotných CNS.

LITERATURA

Rektořík, Jaroslav. *Ekonomická dimenze křesťanství a církve*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2000. 206 s. ISBN 80-210-2293-0.

Robbers, Bernard. *Stát a církev v zemích EU*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Academia, 2002. 367 s. ISBN 80-200-0967-1.

Tretera, Jiří Rajmund. *Stát a církve v ČR*. 1. vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. 156 s. ISBN 80-7192-707-4.

Informace ze serveru MK ČR, dostupné na <http://www.mkcr.cz/>.

Informace ze serveru MŠMT ČR, dostupné na <http://www.msmt.cz/>.

Internetové stránky jednotlivých církví – viz rozcestník <http://www.cirkve.cz/>.

Informace ze serveru o církevním školství – <http://skolstvi.cirkev.cz/>.

Informace Ústavu pro informace ve vzdělávání – <http://www.uiv.cz/>.

Texty ze semináře „Vztah církve a státu“ konaném Centrem pro ekonomiku a politiku dne 24. února 2004 dostupné na <http://www.cepin.cz/>.

Zákon č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem.

Zákon 298/1990 Sb., o úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství olomouckého.

Zákon 338/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 298/1990 Sb.

Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).

Vyhláška Ministerstva kultury č. 232/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů.

Příloha 1: Příspěvek státu na činnost CNS dle zákona 218/1949 v letech 1999–2003 v tis. Kč

Položka	1999	2000	2001	2002	2003
Počet duchovních	3 298	3 498	3 480	3 649	3 828
Mzdy	549 000	614 431	672 235	773 610	864 051
duchovních		571 290	627 234	728 801	818 101
z toho platy		422 825	464 618	540 145	606 000
z toho pojistné		148 465	162 616	188 656	212 101
administrativy		43 141	45 001	44 809	45 950
z toho platy		31 813	33 334	33 193	34 000
z toho pojistné		11 328	11 667	11 616	11 950
Ostatní věcné náklady – provoz církví	36 919	38 833	40 700	40 700	39 700
Údržba církevního majetku*	20 913	12 029	24 745	25 300	25 300
CELKEM	606 832	665 293	737 680	839 610	929 051

* Do roku 2000 opravy církevních kulturních památek.

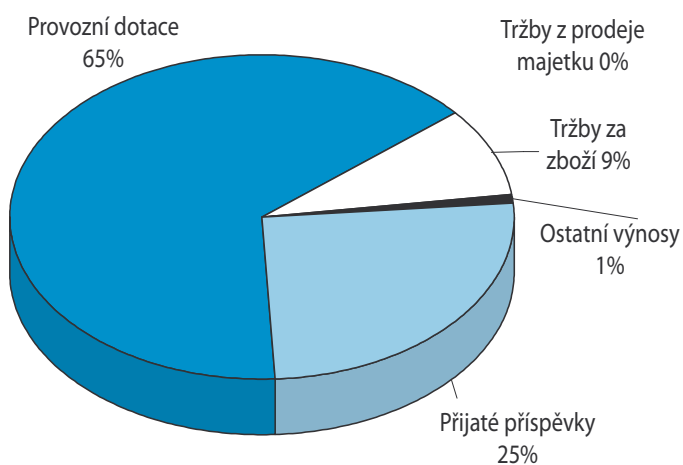
Zdroj: Stránky MKČR (<http://www.mkcr.cz/article.php?id=737>) ze dne 30.7.2004.

Příloha 2: Příklady hospodaření církví

Dostupnost informací o hospodaření církví je závislá na dobrovolném zveřejňování údajů jednotlivými CNS, a proto jsou k dispozici velmi kusé údaje. Výroční zprávu o svém hospodaření zveřejňuje pražská arcidiecéze Římskokatolické církve (ŘKC) a Apoštolská církev (AC). Informace těchto dvou subjektů nám umožní udělat si rámcovou představu o poměrech jednotlivých kategorií příjmů (viz grafy).

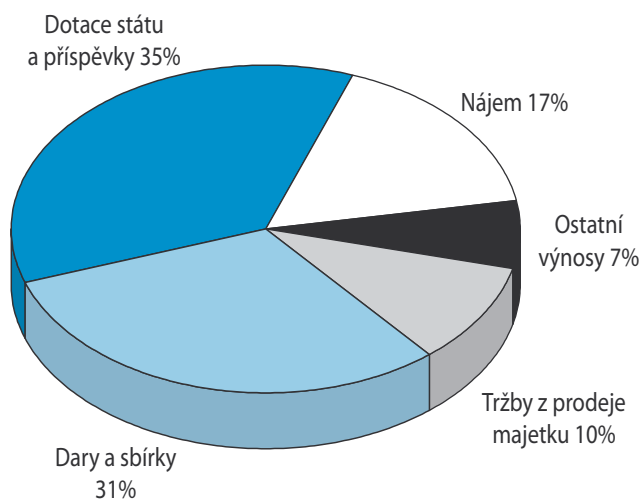
K dispozici je také vyjádření Českobratrské církve evangelické, že příspěvek státu činí jen 27% celkových příjmů (r. 2002). Míra soběstačnosti je u různých církví velmi odlišná – od CNS, které nepobírají státní příspěvek a jsou zcela soběstačné, k CNS, kde státní příspěvek tvoří větší část jejich příjmů.

Graf 1: Struktura příjmů AC (2002)

Zdroj: www stránky AC.

Graf 2: Struktura příjmů farností a kapitul PA (2002)

Zdroj: www stránky pražské arcidiecéze ŘKC.

Příloha 3: Počet škol a školských zařízení podle zřizovatele

	Zřizovatel	CNS	Počet škol a školských zařízení
1.	Arcibiskupství olomoucké	ŘKC	6
2.	Arcibiskupství pražské	ŘKC	19
3.	Biskupství brněnské	ŘKC	7
4.	Biskupství českobudějovické	ŘKC	4
5.	Biskupství královéhradecké	ŘKC	4
6.	Biskupství litoměřické	ŘKC	4
7.	Biskupství ostravsko-opavské	ŘKC	8
8.	Biskupství plzeňské	ŘKC	2
9.	Česká biskupská konference	ŘKC	1
10.	Česká kongregace sester dominikánek	ŘKC	2
11.	Česká provincie Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje	ŘKC	3
12.	České velkopřevorství Suverénního řádu Maltézských rytířů	ŘKC	1
13.	Českomoravská provincie Římské unie řádu sv. Voršily	ŘKC	4
14.	Československá provincie Milosrdných sester Panny Marie Jeruzalémské	ŘKC	1
15.	Kongregace bratří Nejsvětější svátosti (petrini)	ŘKC	1
16.	Kongregace Dcer božské lásky	ŘKC	1
17.	Kongregace Dcer Panny Marie Pomocnice	ŘKC	3
18.	Kongregace milosrdných sester III. řádu sv. Františka	ŘKC	2
19.	Kongregace sester Nejsvětější Svátosti	ŘKC	1
20.	Kongregace Sester Služebnic Nejsvětější Panny Marie bez poskvrny počaté - Slezské	ŘKC	1
21.	Kongregace školských sester de Notre Dame	ŘKC	1
22.	Kongregace školských sester řádu sv. Františka	ŘKC	1
23.	Náboženské společenství Adolpha Kolpinga	ŘKC	2
24.	Salesiánská provincie Praha	ŘKC	11
25.	Římskokatolická farnost v Táboře	ŘKC	1
26.	Diakonie Českobratrské církve evangelické	ČBCE	8
27.	Farní sbor Českobratrské církve evangelické	ČBCE	1
28.	Synodní rada Českobratrské církve evangelické	ČBCE	8
29.	Slezská církev evangelická a.v.	Slezská církev evang. a.v.	2
30.	Rada Církve bratrské	Církev bratrská	1
31.	Úzká rada Jednoty bratrské	Jednota bratrská	2
32.	Církev československá husitská	Církev českoslov. husitská	4
33.	Rada Apoštolské církve	Apoštolská církev	1
34.	Církev adventistů sedmého dne	Církev adventistů	1
35.	Bratrská jednota baptistů	Bratrská jednota baptistů	1
36.	Krajský úřad Olomouc	ŘKC	1
37.	Židovská obec v Praze	Židovská obec	2

Zdroj: <http://skolstvi.cirkev.cz/>.

Příloha 4: Podílové veličiny ekonomiky církevních organizací registrovaných k 1.3.2001

Církev/Náboženská společnost	Počet věřících (2001)	Příspěvek od státu (tis. Kč) 2003	Počet CPO	Počet duchovních (2003)	Podíl věřících	Podíl na příspěvku od státu	Podíl duchovních placených ze SR	Počet věřících na 1 duchovního	Podíl CPO
Církev římskokatolická	2 740 780	643 586	3 581	2 596	83,35	69,27	67,85	1 056	72,49
Českokobratrská církev evangelická	117 212	63 900	309	262	3,56	6,88	6,85	447	6,26
Církev československá husitská	99 103	75 850	308	322	3,01	8,16	8,42	308	6,23
NS Svědkové Jehovovi	23 162	0	160		0,70	0,00			3,24
Pravoslavná církev	22 968	27 655	81	143	0,70	2,98	3,74	161	1,64
Evangelická církev a.v. v ČR	14 885	2 014	3	9	0,45	0,22	0,24	1 654	0,06
Slezská církev evangelická a.v.	14 020	19 318	27	74	0,43	2,08	1,93	189	0,55
Církev bratrská	9 931	19 497	68	80	0,30	2,10	2,09	124	1,38
Církev adventistů sedmého dne	9 757	379	145		0,30	0,04			2,94
Církev řeckokatolická	7 675	8 360	26	41	0,23	0,90	1,07	187	0,53
Křesťanské sbory	6 927	0	35		0,21	0,00			0,71
Luterská evangelická církev a. v.	5 412	3 426	1	13	0,16	0,37	0,34	416	0,02
Apoštolská církev	4 565	24 515	41	119	0,14	2,64	3,11	38	0,83
Křesťanská společenství	4 012	0	49		0,12	0,00			0,99
Bratrská jednota baptistů	3 622	379	33		0,11	0,04			0,67
Jednota bratrská	3 426	14 045	18	62	0,10	1,51	1,62	55	0,36
Evangelická církev metodistická	2 694	8 852	21	36	0,08	0,95	0,94	75	0,43
Starokatolická církev v ČR	1 605	8 046	18	33	0,05	0,87	0,86	49	0,36
Federace židovských obcí	1 515	8 463	11	33	0,05	0,91	0,86	46	0,22
Církev Ježíše Krista Svatých posl. dnů	1 366	0	0		0,04	0,00			0
Novoapoštolská církev v ČR	449	0	0		0,01	0,00			0
NS českých unitářů	302	766	3	3	0,01	0,08	0,08	101	0,06
Hnutí Hare Krišna	294	0	2		0,01	0,00			0,04
Součty	3 288 088	929 051	4 940	3 826	100,00	100,00	100,00		100,00

**Centrum pro výzkum neziskového
sektoru vzniklo na jaře roku 2003
jako společný projekt
Ekonomicko-správní fakulty
Masarykovy University v Brně
a Brněnského institutu rozvoje
občanské společnosti TRIALOG.**

**Posláním CVNS je trvalé
a systematické zkoumání ekonomiky
neziskových organizací
v České republice a iniciování
odborné i veřejné diskuse
o společenském a hospodářském
významu občanské společnosti.**

CVNS podporují :

**Charles Stewart Mott Foundation
Embassy of The United States of America
Vzdělávací nadace Jana Husa
Nadace Open Society Fund Praha
Trust pro občanskou společnost
ve střední a východní Evropě
prostřednictvím Nadace VIA**

Kontakt:

**Centrum pro výzkum
neziskového sektoru
TRIALOG, Orlí 20, 602 00 Brno
Tel.: 542 210 075, fax: 542 221 502
E-mail: cvns@trialog-brno.cz**

<http://www.e-cvns.cz>

**CENTRUM PRO VÝZKUM
NEZISKOVÉHO SEKTORU**